

Innspill til fremtidig studiestedstruktur i Nord Universitet

Vedrørende forslag om nedleggelse av tilbudet om sykepleierutdanning ved Campus Helgeland, Mo i Rana

Fakultet for sykepleie og helsevitenskap (FSH) kommer med følgende anbefaling i sine innspill til fremtidig studiestedsstruktur:

FSH anbefaler at fakultetets faglige aktiviteter konsentreres på to og maksimalt tre studiesteder. (Rapport fra delprosjekt 2, rapport innspill fra fakultetene, side 21-22).

Hovedbudskap

Helgelandssykehuset HF og de 18 kommunene på Helgeland mener forslaget om nedlegging av studiesteder på Helgeland er uakseptabel. Likeså en situasjon der det ikke gjøres årlige opptak til studiene. En eventuell nedleggelse/reduksjon vil gi helsetjenestene på Helgeland en uholdbar rekrutteringssituasjon fremover.

Et hovedpoeng for Helgelandssykehuset og de 18 kommunene er at vi ønsker å bidra til styrket kvalitet og rekruttering til sykepleierutdanningen på Helgeland. Dette budskapet er forsøkt signalisert til Nord universitet fra vår side ved flere anledninger - i felles møter og som innspill i brev. Vi etablerer nå et felles prosjekt for å identifisere hva tjenestene kan gjøre, herunder er aktuelle utviklingsområder:

- Systematisk samarbeid mellom kommuner og HF for å bidra til å styrke rekrutteringen til sykepleierutdanningen
- Samarbeid med Nordland Fylkeskommune for å løfte frem tiltak som sikrer flere kvalifiserte søkere fra regionen
- Styrke kvaliteten i praksisstudiene
- Utvikle nye praksismodeller og tilby flere praksisarenaer i kommuner og sykehus
- En felles satsting for å styrke veiledningskompetansen i kommuner og sykehus
- Tilrettelegging for å ta i bruk praksisplasser i distriktskommunene

Vi har stor tro på, og ønske om å videreutvikle og styrke sykepleierutdanningen på Helgeland. Dette mener vi kan gjøres gjennom et godt og likeverdig samarbeid mellom Nord universitet, Helgelandssykehuset HF, kommunene, fylkeskommunen og andre relevante aktører. Det vil komme invitasjon til Nord universitet om å delta i et slik felles prosjekt for å styrke sykepleierutdanningen på Helgeland.

Men dette fordrer at utdanningstilbudet og fagmiljøene opprettholdes i regionen.

Helgelandssykehuset og kommunene vil være tydelig på følgende:

- Tilbudet om sykepleierutdanning på Campus Helgeland er nødvendig for å sikre forsvarlig rekruttering til Helgelandssykehuset HF og kommunene i tiden fremover. Dette gjelder både heltidsutdanningen, og tilbud om desentralisert og nett-/samlingsbasert sykepleierutdanning.
- Et godt tilfang av sykepleiere som utdannes lokalt er en forutsetning for likeverdige og forsvarlige helsetjenester til befolkningen på Helgeland.

- Helgelandssykehuset og de 18 kommunene vil ikke ta imot praksisstudenter fra sykepleieutdanningen fra Nord universitet, dersom de lokale utdanningstilbudene ikke opprettholdes på Helgeland.
- Helgelandssykehuset og kommunene på Helgeland ønsker primært å samarbeide med Nord universitet om fremtidens sykepleierutdanning på Helgeland. Dersom dette ikke lar seg gjøre må vi vurdere andre samarbeidspartnere som kan tilby sykepleierutdanning lokalt på Helgeland.

Bakgrunn

- Det er en krevende situasjon knyttet til rekruttering av sykepleiere i regionen. Frem mot 2025 ventes situasjonen å forverres kraftig pga. økende avgang til pensjon, samtidig som andelen eldre med behov for helsetjenester i kommuner og sykehus øker. Dette gir utfordringer i forhold til å sikre likeverdige og forsvarlige tjenester til befolkningen vår.
- Helgelandskommunene har ca. 78 000 innbyggere og utgjør 1/3 av Nordlands befolkning. Helgeland er en av regionene med lavest andel med høyere utdanning i landet. Det utgjør et potensiale for å rekruttere til utdanning i regionen.
- Tilbudet innen høyere utdanning er i dag begrenset i regionen og må som et minimum opprettholdes slik det er i dag.
- En nedleggelse påvirker en allerede krevende rekrutteringssituasjon til det verre.
- Det gir utfordringer både med tanke på å sikre kvaliteten og økonomien i helsetjenestene, både i kommunene og i helseforetaket.

Nok sykepleiere er en utfordring nasjonalt og på Helgeland

Kompetansebehovsutvalget som ble oppnevnt for å gi en best mulig faglig vurdering av Norges kompetansebehov, påpeker at utfordringer med å rekruttere sykepleiere er et nasjonalt problem.

«Sykepleier er det enkeltyrket som hadde størst mangel målt i antall personer i NAVs bedriftsundersøkelse våren 2017 (3 600 personer). Det var også betydelig mangel på andre helseyrker og helsefagarbeidere (3 100 personer), (NOU 2018:2- Fremtidige kompetansebehov)».

Sykepleierutdanning i distriktet- grunnlaget for gode helsetjenester

Tilbudet om sykepleieutdanning på Campus Helgeland er nødvendig for å sikre forsvarlig rekruttering til Helgelandssykehuset HF og kommunene i tiden fremover. Dette gjelder både heltidsutdanning og tilbud om desentralisert og nett-/samlingsbasert sykepleierutdanning.

Det er tidligere dokumentert at sykepleiere utdannet ved desentraliserte utdanninger ved Høgskolen i Finnmark og Universitetet i Tromsø ser ut til å bli værende i distriktet (Nilsen, Huemer, & Eriksen, 2012; Norbye & Skaalvik, 2013). I Strukturmeldinga om høyere utdanning pekes det på at den sterke sammenhengen mellom hvor kandidatene utdanner

seg og hvor de senere arbeider, er viktig å vurdere ift lokalisering av studiesteder (Meld. St. 18 (2014-2015)).

En relativt fersk rapport fra 2016 om sykepleiere utdannet i Nord Norge, viser at sykepleiere som får utdanne seg nært hjemstedet i større grad vender tilbake til oppvekststedet for å få arbeid (Gaski et al., 2016, p. 71). Rapporten dokumenterer stor regional effekt av desentralisert utdanning. Samtidig er kandidatproduksjonen for lav i forhold til behovet i arbeidslivet. Det pekes derfor på at dersom en skal vurdere endringer av utdanningskapasiteten, så er det de desentraliserte tilbudene som bør styrkes (ibid, s. 77).

Her foreslår Nord Universitet det motsatte, en nedleggelse av sykepleieutdanningen på Helgeland. Dette kan ikke være riktig medisin med tanke på de utfordringene som regionen står ovenfor.

Nord universitet går imot sine egne strategier og analyser

Nord universitet har bestilt en ekstern analyse av regionale og nasjonale kompetansebehov (Delprosjekt 3).

Analysen viser at offentlig sektor, og spesielt helse- og omsorgssektoren, vil ha behov for nye og langt flere medarbeidere (PwC 2018, Ekstern analyse av regionale og nasjonale kompetansebehov, s. 5) På dette området mener vi analysen gir et riktig bilde.

Behovet for utdanning særlig innen helsefag er klart påpekt:

«Behovet for høyt utdannede er betegnet som økende i regionen. Når behovet for kandidater fra høyere utdanning øker er det i første omgang behovet for lavere grad som øker. Det er et gap i tilgang på kandidater med kort høyere utdanning og fag- og yrkesutdanning innen blant annet helsefag og håndverksfag. Behovet for helse- og omsorgsutdannede på bachelornivå vil trolig øke ytterligere» (PwC 2018, Ekstern analyse av regionale og nasjonale kompetansebehov, s. 6).

Helgelandssykehuset HF og kommunene mener den foreslåtte reduksjonen av studiesteder, til to eller maksimalt tre, er i strid med Nord universitets egen Strategi 2020. Rapporten påpeker særskilt behovet for utdanning innen helsefag.

Hvordan sikre kvalitet i utdanningen?

Vi er kjent med at det har vært kvalitetsutfordringer i utdanningen slik den er i dag. Både kommuner og sykehus i regionen har signalisert at vi ønsker å bidra til økt kvalitet og gjennomføringsgrad i utdanningen. Helgelandskommunene og Helgelandssykehuset ønsker også, i samarbeid med Nord universitet, å styrke rekrutteringen ved utdanningen.

Det er viktig og nødvendig at Nord universitet og tjenestene (kommuner og sykehus) inngår et forpliktende samarbeid for å løfte kvaliteten på utdanningen, samt å bygge et bærekraftig og fleksibelt utdanningstilbud på Helgeland. Som tidligere nevnt vil helgelandskommunene

og Helgelandssykehuset i felleskap initiere et utviklingsprosjekt på dette området i tett samarbeid med Nord universitet og andre samfunnsaktører.

Oppsummering

Nord universitet v/ FSH må opprettholde sitt tilbud om sykepleierutdanning på Campus Helgeland. Både nett- og samlingsbasert sykepleierutdanning og heltids sykepleierutdanning er nødvendig på Helgeland. Dersom utdanningene blir nedlagt blir konsekvensen alvorlige utfordringer med rekruttering av sykepleiere til både kommuner og spesialisthelsetjenesten. Forslaget om nedleggelse vurderes som uakseptabelt med tanke på det ansvaret vi har for å sikre likeverdige og forsvarlige helsetjenester til befolkningen i regionen!

Referanser:

Gaski, M., Abelsen, B., & Lie, I. (2016). *Sykepleiere utdannet i Nord-Norge. Hvor blir de av?*

Indeks Nordland (2019), *En rapport om utviklingen gjennom 2018 og utsiktene for 2019*

Meld. St. 18 (2014-2015) *Konsentrasjon for kvalitet — Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren*

Nilsen, G., Huemer, J., & Eriksen, L. (2012). Bachelor studies for nurses organised in rural contexts; a tool for improving the health care services in circumpolar region? *International Journal of Circumpolar Health*, 71(0), 1-8. doi:10.3402/ijch.v71i0.17902

Nord Universitet (2018), *Rapport fra delprosjekt 2, rapport innspill fra fakultetene*

Nord Universitet, *Strategi 2020*

NOU 2018:2, *Fremtidige kompetansebehov*

PwC (2018), *Ekstern analyse av regionale og nasjonale kompetansebehov*